

Ög 224. Stratomtå, Törnevalla sn.

Pl. 121, 123.

Litteratur: E. Dahlqvist, karta i Lantmäteristyrelsens arkiv (1854), D 119-1:1; Anton Ridderstad, Östergötlands historia I (1914), s. 87–88; A. Nordén, karta över gravfältet, dnr 4160/41 (ATA) (se fig. 228); B. Cnattingius, Östgötskt forntidsliv II, i Sveriges bebyggelse, landsbygden, Östergötlands län bd II, (1947), s. 36 f.

Avbildningar: Teckningar Milberg 1727 och 1728 (cod. Ups. R. 557); Teckning Thor Medelplan (ATA), Foto i Cnattingius (a.a.).

Det ljusa, ovanligt jämna och finkorniga gnejsblocket, som bär ristningar på bägge sidorna och därjämte på ena kanten, är en av landskapets vackraste runstenar, märklig även därutinnan, att den alltjämt står rest på det gravfält, till vilket den redan vid anträffandet i aug. 1727 visade sig höra. Runstenen låg då omkullfallen (i ytterkanten av ett lågt jordblandat röse, kan det tilläggas, ehuru upptäckaren, lector mathes. Lincop. Milberg, endast omnämner den på omkr. 12 m:s avstånd belägna större högen och i övrigt blott talar om platsens »griffter i forna tider»). Stenen står på ett i Stratomtå Postgårds västra gårde utskjutande impediment, alldeles utanför södra gränsen av Stratomtå sanatoriums park.

Stenen framstod efter rengöringen 1942 såsom alldeles nyhuggen, så kraftigt avtecknade sig ristningsspåren mot stenens jämna yta. Skadorna på baksidan funnos redan vid stenens ristande, eftersom linjerna gå ned genom de avflagrade partierna.

Inskrift:¹²

å framsidan: **istrip** : **ausualti** : **aukmuntr** : **þau** : **litu** : **rais-a** ·

5 10 15 20 25 30

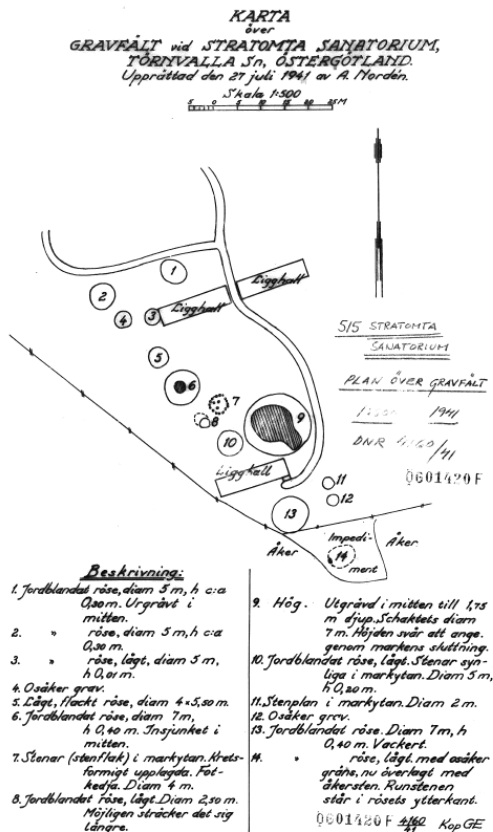
å baksidan: **stain** : **þansi** : **iftir** : **halftan** : **fapur** : **sin** : **auk** : **astrip** : **at bunta** : **sin** :

35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

å högra kanten: **kuþan** :

85

»Ästrid, Ösvalde, Ögmund, de läto resa denna sten efter Halvdan, sin fader, och Ästrid efter sin gode make.¹³»



Till läsningen: Brate har ej sett styråran på skeppet. — Den första runan läser Brate som ett **e**. Jag har emellertid icke känt mig övertygad om att en punkt över i-runans stav verkligen låter fastställa sig. Man kan ju också tänka sig, att ristaren blott glömt att förse en avsedd **a**-runa med bistav, ty på det andra stället läser även Brate namnet som **astrip**. De bägge skrivningarna kunde ju dock även visa, att ristaren vacklat i stavningen av namnet *Æstriðr*.

Då det vore stridande mot tidens namnskick, att en dotter bär samma namn som sin ännu levande moder, får man väl fatta formuleringen som en otymplighet från ristarens sida: för sent lade han märke till, att »fader sin» var tillämpligt blott på Ösvalde och Ögmund, varför han härtill fogade uppgiften, att Ästrid reste stenen efter sin make.¹⁴

Fig. 228. Ög 224. Stratomtå, Törnevalla sn. Runstenen står i kanten av den sydligaste gravnen (nr 14 på kartan) på gravfältet. Karta av A. Nordén, dnr 4160/41 (ATA).

¹² Jansson skriver i PM 1947: R[uninskr.] och ö[vers.] utgå.

¹³ Nordén hade skrivit: »Ästrid (Ästrid?), Osvalde, Augmund, de läto resa denna sten efter Halvdan, sin fader, och Ästrid efter sin gode make».

¹⁴ Wessén skriver i marginalen: Det finns säkert paralleller, bland uppländska inskrifter.

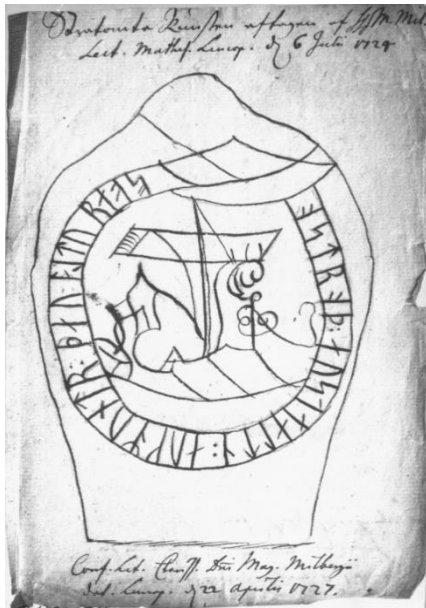


Fig. 229. Ög 224. Stratomtå, Törnevalla sn. Teckning Milberg 1727 (foto ATA).

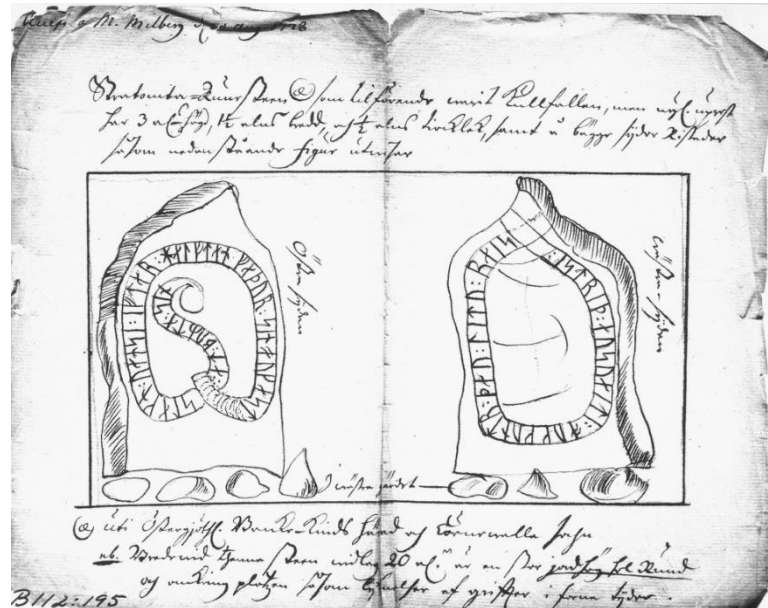


Fig. 230. Ög 224. Stratomtå, Törnevalla sn. Teckning Milberg 1728 (foto ATA).



Plansch 123a. Ög 224. Stratomtå, Törnevalla sn. Foto Nordén 1941. [Jansson skriver 1947: Något retusch. Duger]



Plansch 123b. Ög 224. Stratomtå, Törnevalla sn. Foto Nordén 1941.



Plansch 121b. Ög 224. Stratomta, Törnevalla sn. Foto Nordén 1941.
Runstenen icke ifylld, men runorna avteckna sig ändå vita mot
stenytan. [Jansson skriver 1947: Duger]

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med reservationer. Utgåvan är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter är du välkommen att meddela dessa till utgivaren på nedanstående e-postadress.

Utgivare: Jan Owe

Kontakt: runor@gamlebo.se

Senast ändrad 2020-05-29